

الحمد لله رب العالمين والصلاة والسلام على أشرف الأنبياء والمرسلين محمد بن عبدالله وعلى آله وصحبه ومن تبعه بإحسان إلى يوم الدين أما بعد:

باريتعالی می‌فرماید: یا بنی آدم خذوا زینتکم عند کل مسجد وکلوا واشربوا ولا تسرفوا إنه لا یحب المسرفین (.) .

[ای پسران آدم زینت خود را نزد هر مسجد بگیرید یعنی در هر نماز و طوافی بهترین هیئت را داشته باشید، و بخورید و بیاشامید و

اسراف و زیاده روی نکنید که خدا اسراف کنندگان را دوست نمی‌دارد و رفتارشان را نمی‌پسندد].

و همچنین می‌فرماید: وأن المساجد لله فلا تدعوا مع الله أحداً (.) .

[مساجد همه برای خدای یکتاست، بنابر آن همراه خدا هیچکس دیگری را عبادت نکنید که مسجد اختصاص به عبادت خدای یکتا

دارد].

و باز باریتعالی در آیه دیگر می‌فرماید: لا تقم فیہ أبداً لمسجد أسس علی التقوی من أول یوم أحق أن تقوم فیہ فیہ رجال یحبون

أن یتطهروا والله یحب المطهرین (.) .

[ای رسول خدا هیچگاه در مسجد ضرار ایشان بنماز مایست، آن مسجد شایستگی نماز رسول خدا را ندارد، برای اینکه مسجد قباء

که از نخستین روز آمدنت بمدینه بر پرهیزگاری و ترس از خدا شالوده گذاری شده است بنماز خواندنت در آن شایسته تر است، زیرا

در مسجد قباء مردمی پاک و مهذب وجود دارد که خود را پاکیزه نگهداشتن، و از نفاق و بد دلی دور داشتن، و از اخلاق ناپسندیده

خود را پاک ساختن، و خود را با آب شستن و وضوء و طهارت داشتن، دوست می‌دارند، و خدا پاکیزگان را دوست می‌دارد].

مقصود مسجد ضرار بود که منافقان آنرا بنا کرده بودند (.) .

همچنین مسجدی که بر تقوا بنا شده است مسجد رسول الله ﷺ نیز می‌باشد .

خداوند عز وجل بنای مساجد را برای مسلمان مشروع کرده، تا اینکه این مساجد مکان و جایگاه عباداتی که در قرآن و سنت پیامبر

□ وارد شده باشند، و نماز از مهمترین عبادتها بعد از توحید و خداشناسی است، پس بایستی مسلمانان به نماز اهتمام بهتر و بیشتری

بدهند و آنرا در اوقات خود و همچنانکه خدا و رسول الله ﷺ امر فرموده اند بر پا کنند .

باریتعالی می‌فرماید: إن الصلاة کانت علی المؤمنین کتاباً موقوتاً (.) .

[نماز فرض بر مؤمنان فریضه وقت دار است که نباید از وقت آن به دنبال افتد].

و از رسول الله ﷺ سؤال شد کدام عمل نزد خدا محبوبتر است آن حضرت فرمودند: ((الصلاة علی وقتها)) (.) .

نماز در وقت از همه اعمال نزد خداوند محبوبتر است .

باریتعالی نماز را در مکانی مخصوص در هر شبانه روز پنج بار فرض فرمودند و آنهم مساجد می‌باشد، پس بر مسلمانان است که این مساجد را احترام گذاشته، و در قلب خود مورد عظمت قرار داده، حق آنرا بجا آورند، چنانکه باریتعالی می‌فرماید:

ومن يعظم شعائر الله فإنها من تقوى القلوب (.) .

[کسیکه شعائر دین خدا را عظیم و بزرگ و محترم دارد - خوشا به حال او - که این تعظیم نشانه دل‌های با تقوا است].

رسول الله ﷺ مردم را در بنا و ساختن مساجد تشویق نمودند .

چنانکه می‌فرماید: ((من بنى لله مسجداً بنى الله له بيتاً فى الجنة)) (.) .

کسیکه مسجدی برای رضای خدا در دنیا بسازد، خداوند برای او خانه‌ای در بهشت می‌سازد .

آنهم برای اینکه مردم نماز خود را در آن برپا دارند و در آن به خداوند تقرب جویند و خدا را ذکر و یاد نمایند .

خداوند عز و جل می‌فرماید: وأقم الصلاة لذكركم (.) .

[نماز را برای یاد من بپا دار].

و رسول الله ﷺ نماز جماعت را بر امت خود در مساجد فرض و واجب فرموده، و آنان را به آن امر و از تخلف از آن نهی فرموده اند، پس نبایستی مسلمانان از ادای نماز در مساجد تهاون و کسالت و تخلف ورزیده از آن غافل باشند، و بایستی برای آخرت خود اجر و پاداش ذخیره کنند .

باریتعالی می‌فرماید: يوم لا ينفع مال ولا بنون إلا من أتى الله بقلب سليم (.) .

[آنروزی که مال و فرزندان برای انسان هیچ نفع و سودی نمی‌رساند، و تنها آنکس سود برد که با دل، با إخلاص، و پاک از شرک و نفاق، به درگاه خدا آید].

و باید دانست که تخلف از نماز جماعت در مساجد از صفات زشت و مذموم منافقین است، چنانکه از عبدالله بن مسعود ﷺ روایت می‌شود که: ((...وما يتخلف عنها إلا منافق معلوم النفاق)) (.) .

از نماز جماعت بجز منافقی که نفاق او معلوم و آشکار است کسی دیگر تخلف نمی‌کند .

و می‌فرماید: ((إن أثقل الصلوات على المنافقين صلاة الفجر وصلاة العشاء ولو علموا ما فيهما لأتوهما ولو حبوا)) (.) .

سختترین و سنگین ترین نمازها بر منافقین نماز صبح و نماز عشاء (خفتن) است و اگر می‌دانستند چه اجر و ثواب و پاداشی در آن دو است، هر طور شده به نماز می‌آمدند، اگر چه با خزیدن بود .

و باید مسلمان بداند که بین نماز فریضه و سنت راتبه و غیر راتبه فرق بسیار زیادی است، و فرائض را آشکار کرده، و نوافل را مخفی نماید .

رسول الله ﷺ می‌فرمایند: ((..... فعليكم بالصلاة في بيوتكم فإن خير صلاة المرء في بيته إلا المكتوبة)) ( ).

بر شماست که در خانه هایتان نماز بخوانید، زیرا بهترین نماز انسان نمازی است که در خانه می‌خواند، بجز نمازهای فرض که خواندن آن در مسجد بهتر است .

و این عام است در تمامی نمازهای سنت (نوافل) مگر نوافلی که از شعائر اسلام بشمار می‌رود، مانند نماز دو عید فطر و اضحی، و نماز کسوف و خسوف، و همچنین نماز تراویح بر صحیح ترین اقوال علماء، که خواندن آنها با جماعت و در غیر از خانه خواهد بود . پس اظهار فرائض در مساجد و مکان اجتماع مسلمانان خواهد بود، بر عکس نوافل و سنتها، در خانه و دور از مردم بهتر است، زیرا از ریاکاری محفوظ است .

و این کتاب که آنرا (نماز جماعت) نامیده ایم به مسلمانان فارسی زبان جهان تقدیم می‌داریم، تا اینکه سرمشق و راهنمایی برای آنان باشد و برایشان فرض بودن نماز جماعت در مساجد آشکار و واضح با دلایل محکم از قرآن و سنت رسول الله ﷺ که در این کتاب ذکر کرده ایم قانع و مورد قبولشان واقع گردد .

و در پایان از باری تعالی مسئلت داریم ما و شما را در خدمت به دین مبین اسلام و اتباع و پیروی سنت رسول اکرم ﷺ قولاً و عملاً و طریقتاً موفق گرداند، و این عمل ناچیز را خالصاً برای رضا و خشنودی خود قرار داده ما را اجر و پاداش نیک عطاء فرماید .
وصلی الله وسلم علی نبینا محمد وعلی آله وصحبه أجمعین .
وآخر دعوانا أن الحمد لله رب العالمین .

نماز در دین مبین اسلام مقام و منزلت بزرگی در بین سائر عبادتها را دارد، و آن ستون دین بشمار می‌رود که دین بدون آن کامل نمی‌گردد .

باریتعالی می‌فرماید: **لِنَّ الصَّلَاةَ كَانَتْ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ كِتَابًا مَّوْقُوتًا** ( ).

[همانا که نماز برای اهل ایمان حکمی واجب و لازم است].

نماز در تمامی ادیان آسمانی سابق وجود داشته، زیرا نماز از مستلزمات ایمان می‌باشد و در ادای آن تشویق زیادی بر زبان تمامی پیامبران آمده، آنهم بخاطر اثر مهم و بزرگی که در تربیت و اصلاح نفس و روح، و قربت به خداوند دارد، زیرا هیچ چیز مانند نماز نفس را اصلاح و تربیت و آموزش نمی‌دهد، چنانکه پیامبر ابراهیم □ می‌فرماید:

رب اجعلنی مقیم الصلاة ومن ذرتی (.) .

[ای پروردگارم مرا بر پا دارنده نماز بساز و از نوادگانم کسانی را بر پا دارنده نماز فرما].

و باریتعالی در شأن پیامبرش اسماعیل می‌فرماید:

وكان يأمر أهله بالصلاة والزكاة وكان عند ربه مرضياً (.) .

[اسماعیل □ قوم و خویشان خود را بنماز و زکات امر می‌فرمود، و نزد پروردگارش مورد خوشنودی بود].

و باریتعالی به پیامبرش موسی □ خطاب می‌فرماید: إني أنا الله لا إله إلا أنا فاعبدني وأقم الصلاة لذكري (.) .

[من هستم الله، خدای یکتا که نیست معبودی بحق مگر من، یکتائی شایسته ذات پاک یکتای من است، و نماز را برای یاد من بپا دار].

و فرشتگان مادر عیسی □ را ندا می‌کنند:

یا مریم اقتنی لربك واسجدي وارکعی مع الراكعين (.) .

[ای مریم فرمانبردار پروردگارت باش، و سجود و رکوع بنما همراه رکوع کنندگان - یعنی عبادت خدا را بجا آور همراه عبادت کاران، نماز بخوان همراه نماز خوانان].

و عیسی □ از نعمتی که خداوند به او عطاء فرموده است در قرآن می‌فرماید:

وجعلنی مبارکاً أينما كنت وأوصانی بالصلاة والزكاة ما دمت حياً (.) .

[و مرا هر کجا که باشم برای جهانیان مایه برکت و رحمت گردانید، و تا زنده ام به عبادت نماز و زکات سفارش فرمود].

و وقتی باریتعالی از بنی اسرائیل عهد و پیمان گرفت یکی از مهمترین عنصرهای آن عهد و پیمان ادای نماز بود چنانکه می‌فرماید:

وإذ أخذنا ميثاق بني إسرائيل لا تعبدون إلا الله وبالوالدين إحساناً وذی القربى والیتامى والمساکین وقولوا للناس حسناً وأقیموا الصلاة وأتوا الزكاة (.) .

[و هنگامیکه عهد و پیمان از بنی اسرائیل گرفتیم که بندگی منمائید مگر خدای یکتا را، و با پدر و مادر نکوکاری کنید، و خویشاوندان را مدد کاری، و یتیمان را سرپرستی و نگهداری کنید، و مسکینان و افتادگان را دستگیری کنید، و با زبان خوش با مردم سخن

بگوئید - مردم را به امر بمعروف و نهی از منکر به خوبی وادارید - و نماز را بر پا دارید، و زکات مال خود را بدهید].

و باریتعالی پیامبر محمد را خطاب می‌فرماید:

وامر أهلك بالصلاة واصطبر عليها لا نسألك رزقاً والعاقبة للتقوى(.) .

[تو اهل بیت خود را به نماز امر کن، و خود نیز بر نماز حق صبور باش، ما از تو رزق و روزی کسی نمی‌طلبیم بلکه ما بتو روزی می‌دهیم، و فرجام نیک برای پرهیزکاری و ترس از خداست] .

بلی نماز ستون اسلام است که بین بنده و خدا ارتباط ایجاد می‌کند، و این دلیل محبت خداوندی و شکر نعمت اوست، و آن حد فاصل و تشخیص دهنده حقیقی بین مؤمن و کافر است، چنانکه رسول الله ﷺ می‌فرماید:

((العهد الذی بیننا و بینهم الصلاة فمن ترکها فقد کفر)) (.) .

عهد و پیمانی که بین ما مسلمانان و کافران است ادای نماز می‌باشد، و کسیکه نماز را ترک کند کافر شمرده می‌شود .

بلی کسیکه از نماز خواندن کوتاهی کند در بقیه ارکان اسلام بیشتر کوتاهی خواهد کرد، و تمامی ارتباط او به خدا منقطع خواهد شد .
خلیفه راشد ابوبکر الصدیق ﷺ می‌فرماید:

(اعلموا انّ أهم أمرکم عندی الصلاة فمن ضيعها فهو لغيرها أضيع، واعلموا انّ لله عملاً فی اللیل لا یقبله فی النهار، وعملاً فی النهار لا یقبله فی اللیل) (.) .

بدانید که مهمترین امور شما نزد من نماز است، و کسیکه نماز را ضایع کرده آنرا بجا نیاورد، کارهای دیگر را بطریق اولی انجام نخواهد داد، و بدانید که برای خداوند اعمالی در شب است که انجام آن را در روز قبول نمی‌کند، و اعمالی در روز است که انجام آن را در شب قبول نمی‌کند .

و در شرح و تفسیر این حکمت آمده که آن اعمال نماز است .

پس کسیکه به نماز اهانت کرده و تکبر ورزد، مانند اینکه به دین مبین اسلام اهانت ورزیده و نصیب او از اسلام بقدر نصیب او از ادای نماز می‌باشد، و شوق و میل او به اسلام به اندازه شوق و میل او در ادای نماز می‌باشد، پس بر حذر باش که خدا را ملاقات کنی و ارزشی از دین مبین اسلام در قلب تو نباشد، زیرا ارزش اسلام در قلب تو به اندازه ارزشی است که نماز در زندگی و قلب تو دارد .

نماز اولین فرضها و واجبات دین مبین اسلام بعد از شهادتین است:

گواهی دادن که خدائی بحق جز خدای یکتا نیست، و گواهی دادن به اینکه محمد □ رسول و فرستاده خداست .

رسول الله □ در مکه سیزده سال مردم را به یکتا پرستی و توحید دعوت فرمود، و از بت پرستی و شرک به خدا نهی کرد، و وقتی

مسلمانان در روح و جان ایشان عقیده توحید و یکتا پرستی مستقر و محکم و ثابت گردید، و ایمان کامل به خدا و رسول خدا □

آوردند، خداوند نماز پنجگانه را بر مسلمانان فرض نمود، و رسول اکرم □ سه سال قبل از هجرت به مدینه آنرا در مکه ادا می‌کردند .

و چون نماز امتیاز و شأن و ویژگی خاص و مهمی در بین سائر عبادات داشت خداوند آنرا بدون واسطه و میانجی در شب اِسرائ و

معراج با مخاطب قرار دادن مستقیم رسول الله □ بر او و امتش فرض گرداند .

و به اینخاطر بود که رسول الله □ وقتی امر مهم و یا حادثه ای رخ می‌داد مانند خسوف ( ) ماه و کسوف ( ) آفتاب بلا فاصله به ادای

نماز بر می‌خواستند، تا اینکه رحمت خداوندی شامل حال آنها شده و مشکل آنها حل شود، پس ما باید به رسول الله □ اقتداء و

تأسی کنیم و آن عمل را انجام دهیم .

نماز جماعت بر مردان در حال سفر و حضر (مقیم بودن)، داشتن امنیت، و در حال ترس و خطر، در همه این حالتها واجب عینی

است .

باریتعالی می‌فرماید: وَإِذَا كُنْتَ فِيهِمْ فَأَقَمْتَ لَهُمُ الصَّلَاةَ فَلْتَقُمْ طَائِفَةٌ مِنْهُمْ مَعَكَ وَلْيَأْخُذُوا حِذْرَهُمْ وَأَسْلِحَتَهُمْ فَإِذَا سَجَدُوا فَلْيَكُونُوا مِنْ

وَرَاءِكُمْ وَلْتَأْتِ طَائِفَةٌ أُخْرَى لَمْ يُصَلُّوا فَلْيُصَلُّوا مَعَكَ وَلْيَأْخُذُوا حِذْرَهُمْ وَأَسْلِحَتَهُمْ (.) .

[و هرگاه در میان جماعت حاضر بودی یا رسول الله و شما ترس دشمن داشتید، و نماز را برای جماعت بپا داشتی، باید گروهی پشت

سر تو به نماز بایستند، و گروهی به دنبال ایستند، و آن گروهی که پشت سر تو هستند سلاح خود را بگیرند با خود، وقتی که اینان به

سجود رفتند و مشغول نماز بودند، آن طائفه دیگر از پشت شما پاسبانی شما کنند، و این طائفه که پشت سر تو هستند بروند برای

پاس زدن، و آن گروه که پاس می‌زدند بیایند و با تو نماز بخوانند، و پرهیز و احتیاط از دست ندهید، و سلاح با خود بگیرید تا آنکه از

نماز فارغ شوید] .

و در اینجا خداوند به پیامبر ﷺ امر می‌کند، و امر به رسول الله ﷺ بمعنی امر به او و به اُمت اوست، اگر آن امر دلالت خصوصیت به رسول الله ﷺ نداشته باشد، پس این آیه دلیل بر واجب بودن نماز جماعت است، و اجازه ترک نماز جماعت در حال جنگ هم به ایشان نداد.

باریتعالی می‌فرماید: وَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ وَآتُوا الزَّكَاةَ وَارْكَعُوا مَعَ الرَّاكِعِينَ (١).

[نماز را بر پا بدارید، و زکات را بدهید، و نماز خود را با نمازگزاران انجام دهید].

و این آیه بر واجب بودن نماز جماعت دلالت می‌کند، و اگر مقصود فقط اقامت نماز بود در آخر آیه ذکر: وَارْكَعُوا مَعَ الرَّاكِعِينَ . نمی‌آمد زیرا در اول آیه امر به اقامت نماز شده بود.

از ابی هریره ﷺ روایت است که رسول الله ﷺ فرمودند:

((والذی نفسی بیده لقد هممت أن أمر بحطب یحتطب ثم أمر بالصلاة فیؤذّن لها ثم أمر رجلاً فیؤم الناس ثم أختلف إلى رجال فأحرق علیهم بیوتهم)) (١).

بخدائیکه جان من در دست اوست تصمیم گرفتم هیزم جمع کرده، سپس دستور دهم تا اینکه اذان بگویند، سپس مردی را به امامت واگذارم و بطرف مردانی روم که به جماعت حاضر نشده اند، و خانه هایشان را بر آنان آتش زنم.

و از ابی هریره ﷺ روایت است: ((أتی النبی ﷺ رجل أعمى فقال: یا رسول الله لیس لی قائد یقودنی إلى المسجد، فسأل رسول الله ﷺ أن یرخص له فی بیته، فرخص له، فلما ولیّ دعاه فقال له: هل تسمع النداء؟ قال: نعم، قال: فأجب)) (١).

مرد نابینائی نزد رسول الله ﷺ آمد و گفت: کسی ندارم که مرا به مسجد برساند و از آنحضرت اجازه خواست تا در خانه اش نماز بخواند، آنحضرت به او اجازه داد و وقتی آن مرد از آنجا دور شد و رفت او را صدا کرد و فرمود: آیا اذان را می‌شنوی؟ جواب داد بلی، فرمود: پس جواب اذان را بده، یعنی نماز را با جماعت ادا کن.

و احادیث خیلی زیادی در وجوب نماز جماعت در مسجد وارد شده که ما به این چند حدیث اکتفا می‌کنیم.

از امیرالمؤمنین عمر بن الخطاب ﷺ روایت است که گفت: (ما بال أقوام یتخلفون، یتخلف بتخلفهم آخرون، والله لقد هممت أن أرسل إلیهم فیجأ فی أعناقهم ثم یقال: اشهدوا الصلاة) (١).

چرا و برای چه افرادی از حضور جماعت تخلف می‌کنند، و به خاطر تخلف آنان، دیگران نیز تخلف می‌کنند، بخدا سوگند که تصمیم گرفتم بر آنان مردانی بفرستم تا به گردنشان بزنند و به آنها بگویند: به نماز جماعت حاضر شوید.

و همچنین برای اُمراء و فرمانداران شهرها نوشت: (إنّ أهم أمرکم عندی الصلاة فمن حفظها فقد حفظ دینه، ومن ضیعها فهو لما سواها أضع، ومن المحافظة علیها أداؤها جماعة فی المسجد، وفی رواية: ولا حظ فی الإسلام لمن ترک الصلاة) (١).

مهمترین امور شما نزد من نماز است، پس کسیکه آنرا حفظ کند دین خود را حفظ کرده، و کسیکه آنرا ضایع کند، ضایع کردن چیزهای دیگر برای او آسانتر است، و از محافظت کردن آن اینست که نماز با جماعت و در مسجد خوانده شود و در روایتی: و هیچ بهره و نصیب و خوشبختی در اسلام نیست، برای کسیکه نماز را ترک کند .

أبوهریره □ می‌گوید:

(لأن يمتلئ أذن ابن آدم رصاصاً مذاباً خيراً له من أن يسمع المنادى ثم لا يجبه) ( ) .

اگر گوش بنی آدم پر از سرب ذوب شده گردد بهتر است از اینکه صدای مؤذن را بشنود ولی آن را اجابت نکند .
از عبدالله بن عباس رضی الله عنهما سؤال شد:

مردی است که شب را به عبادت و نماز می‌گذراند، و روز را به روزه، ولی نماز جماعت و جمعه حاضر نمی‌شود .
جواب داد: او در جهنم خواهد بود، و بار دیگر بعد از یکماه از او همین سؤال شد، بار دیگر همان جواب را داد) .

عبدالله بن مسعود و أبو موسی الأشعری رضی الله عنهما می‌گویند: (من سمع المنادى ثم لم يجبه من غير عذر فلا صلاة له) ( ) .
کسیکه اذان را بشنود ولی جواب آنرا ندهد و به نماز جماعت نرود در حالیکه هیچ عذری ندارد نماز او صحیح نیست .
علی بن ابی طالب رضی الله عنهما می‌گوید:

(من سمع النداء فلم يأت به لم تجاوز صلاته رأسه إلا بالغدر) ( ) .

کسیکه اذان را بشنود ولی به مسجد نیاید، نماز او از سرش بالاتر نمی‌رود، یعنی نماز او قبول نمی‌شود مگر اینکه عذر داشته باشد .
علی بن ابی طالب □ می‌گوید: (لا صلاة لجار المسجد إلا في المسجد، فيقل له: يا أمير المؤمنين من جار المسجد؟ قال: من سمع النداء) ( ) .

همسایه مسجد نماز او صحیح نیست مگر در مسجد است، گفته شد: ای امیر المؤمنین همسایه مسجد چه کسی است؟ فرمود: کسی که اذان را بشنود همسایه مسجد است .

عطاء بن ابی رباح و أبو ثور رحمۃ الله علیهم می‌گویند: (حضور نماز جماعت فرض است) ( ) .

إمام شافعی رحمۃ الله علیه می‌گوید:

(فلا أرخص لمن قدر على صلاة الجماعة في ترك إتيانها إلا من عذر) ( ) .

کسیکه می‌تواند به نماز جماعت حاضر شود اجازه تخلف از نماز جماعت به او نمی‌دهم، مگر اینکه عذر داشته باشد .
إمام خطابی رحمۃ الله علیه گوید:

(حضور نماز جماعت در مساجد واجب است، زیرا اگر سنت بود عبدالله بن أم مکتوم که نابینا بود اولی تر بود که از آن تخلف کند، و همچنین برای کسانی که ضعیف و نابینا هستند مانند او واجب است) .

عطاء بن ابي رباح گوید:

(فليس لأحد من خلق الله في الحضر والقريه رخصه في أن يدع الصلاة) .

رخصتی برای هیچ کس از بشر نیست، چه کسی که مقیم باشد، و چه کسی که در قریه (مسافر) باشد از نماز جماعت تخلف کند .
إمام الأوزاعي رحمه الله عليه گوید:

(هیچ گناهی بعد از شرک به خدا بزرگتر از تأخیر نماز از وقت خود، و کشتن مؤمنی بغیر حق نیست) .

حکمت فرض شدن نماز جماعت و منافع آن:

هیچ شکی نیست که دین مبین اسلام دینی است که مردم را به تضامن، و پیوستگی، و تآلف، و محبت، و ترابط، و اخوت و برادری با هم، دعوت می‌کند .

پس خداوند متعال برای زنده کردن چنین چیزها و تقویت آن بعضی از عبادتها را بر بندگان خود فرض و واجب فرموده که از جمله این عبادتها نماز جماعت می‌باشد، و آنهم در هر شبانه روز پنج بار با برادران مسلمان خود در مسجد کنار هم و پشت سر هم ایستاده و با خدای خود ذکر و مناجات می‌کنند و در مسجد با همدیگر ملاقات کرده، روابط برادرانه را محکمتر و استوار می‌سازند، در اینجاست که برادران مسلمان احساس همدردی می‌کنند، و می‌دانند که هدف آنان یکی است و آنهم رضا و خوشنودی باریتعالی است .

و در برابر خدا با خشوع و خضوع کامل ایستاده و با او مناجات می‌کنند، و هیچ فرقی بین فقیر و ثروتمند، و امیر و مأمور، و جاهل و نادان، و دانشمند نخواهد بود، بلکه همگی در یک صف ایستاده اند .

این باعث می‌شود که برادران مسلمان با هم اُلفت و مودت بگیرند و از حال مادی و معنوی همدیگر با خبر شوند، و باعث رفع بسیاری از مشکلات نیز خواهد بود، و این اجتماع است که باعث سربلندی و عزت اسلام در جامعه بشری خواهد بود .

باریتعالی مسلمانان را خطاب می‌فرماید:

يا أيها الذين آمنوا اركعوا واسجدوا واعبدوا ربكم وافعلوا الخير لعلكم تفلحون وجاهدوا في الله حق جهاده هو اجتباكم وما جعل عليكم في الدين من حرج مله أبيكم إبراهيم هو سماءكم المسلمين من قبل وفي هذا ليكون الرسول شهيداً عليكم وتكونوا شهداء على الناس فأقيموا الصلاة وآتوا الزكاة واعتصموا بالله هو مولاكم فنعم المولى ونعم النصير(.)

[ای مردمیکه ایمان آورده اید به نماز ایستید و برای خدای یکتا رکوع و سجود بجا آورید، و پروردگارتان خدای یکتا را - نه غیر او را

- عبادت کنید، و کارهای خیر انجام دهید تا رستگار شوید، و در راه خدا جهاد کنید آنچنانکه شایسته جهاد در راه او است - جهاد با

دشمنان خدا، جهاد به نفس و هوی، جهاد با شر و فساد - برای اینکه خدای متعال شما مسلمانان را برای این مسئولیت بزرگ برگزید

- و دینی به شما سپرد که موافق فطرت و سرشت آدمی است، و از همه طرف رحمت خدا با آن همراه است، و در آن هیچ نوع سختی فوق طاقت نیست - دین پدرتان ابراهیم است - دین توحید و یکتا پرستی است که از عهد ابراهیم □ تا خاتم الانبیاء بهم متصل است، خدای یکتا، شما امت محمد □ را مسلمان نامید تا دل و روی را بخدا تسلیم کنید، که امت مسلمان بر یک راه راست است، این امانت عظیم که بشما سپرده شد تا پیغمبر خدا محمد □ گواه بر این امت باشد، و راه سلوک امت را تعیین فرماید، و شما امت محمد بر همه مردم گواه باشید، راه راست و سلوک صحیح را برای جهانیان تعیین کنید - شما امت محمد قیّم و سرپرست و راهنمای جهانیان هستید، - و نماز بپا دارید، و زکات را بدهید، و اعتصام و اعتماد بر خدای یکتا داشته باشید، تا او تعالی دوست و یاری دهنده شما باشد، که خدای متعال چه دوست خوب، و چه یاری دهنده خوبی است، سبحانه و تعالی].

نماز جماعت در اسلام برای از بین بردن فاصله های طبقاتی در جامعه می باشد، چه از نظر نژاد پرستی و قومیت، و چه از نظر سیاه و سرخ بودن .

همچنین اجتماع مسلمانان در مسجد برای نماز جماعت باعث می شود خداوند برکات و رحمت خود را بر آنان نازل فرماید .
جزای کسانی که نماز جماعت را بدون عذر ترک می کنند:

نماز جماعت مزیت مهمی در جامعه اسلامی دارد، و نباید در ادای آن تهاون و تساهل و کسالت ورزید، و چنانکه از احادیث زیر واضح است عدم حضور جماعت باعث عدم قبول نماز او می شود، و معلوم است کسیکه نماز او کامل نیست به بقیه اعمال و کردار او نگاه نمی شود .

عبدالله بن عباس رضی الله عنهما روایت می کند که رسول الله □ فرمودند:

((من سمع المنادی فلم یمنعه من اتباعه عذر - قالوا: وما العذر؟ - قال خوف أو مرض لم تقبل منه الصلاة التي صلّی)) (.)

کسیکه اذان را شنید و در اجابت کردن آن عذری او را منع نکرد، گفتند عذر مانند چه؟ فرمود: مانند ترس از دشمن، و یا مرض؛ نماز او قبول نمی شود .

یعنی نمازی که در خانه می خواند از او قبول نمی شود .

همچنین در حدیث دیگری روایت می کند که آنحضرت □ فرمودند:

((من سمع النداء فلم یأته فلا صلاة له إلا من عذر)) (.)

کسیکه اذان را بشنود ولی به نماز جماعت حضور نیابد نماز او قبول نمی شود، مگر اینکه عذر داشته باشد .

و از ابی الدرداء □ روایت است که فرمود از رسول اکرم □ شنیدم که می فرمود:

((ما من ثلاثه في قرية ولا في بدو لا تقام فيهم الصلاة إلا قد استحوذ عليهم الشيطان فليكم بالجماعة فإنما يأكل الذئب من الغنم القاصية)) (.) .

هر سه نفری که در قریه و یا بادیه نشینی باشند و نماز جماعت را بر پا نکنند، کسانی هستند که شیطان بر دل آنان سخت إحاطه کرده، پس بر شماست که به جماعت حاضر شوید، زیرا گرگ همیشه گوسفندی را که از چوپان دور شده می‌خورد .

بعضی از آداب رفتن به نماز جماعت:

مستحب است برای کسیکه از خانه خارج شده و به نماز جماعت می‌رود با وضوء باشد خداوند می‌فرماید:
لَنْ يَحِبَّ اللَّهُ يَحِبُّ التَّوَّابِينَ وَيَحِبُّ الْمُتَطَهِّرِينَ (.) .

[همانا که خداوند توبه کاران را دوست می‌دارد، و پاکیزگان را دوست می‌دارد] .

وقتی بطرف مسجد می‌رود دستهای خود را به داخل هم گره نزد .

رسول الله ﷺ می‌فرماید:

((إذا توضأ أحدكم فأحسن وضوءه، ثم خرج عامداً إلى المسجد فلا يشبكن يديه فإنه في صلاة)) (.) .

اگر یکی از شما وضوء گرفت و آنرا کامل و تمام کرد سپس بقصد مسجد برای نماز بیرون رفت، بین دو دست خود گره نزند، یعنی داخل هم نکند، زیرا او در حالت ادای نماز می‌باشد (.) .

مستحب است در حال رفتن به نماز نظیف و پاکیزه بوده خود را شیک کند، زیرا اسلام توصیه می‌کند به اینکه مسلمان باید منظر او زیبا بوده و از منظر زشت و ناپسند و پلید دوری کند و زیور و زینت دادن خود جزئی از آداب نماز می‌باشد .

باریتعالی می‌فرماید:

يا بني آدم خذوا زينتكم عند كل مسجد وكلوا واشربوا ولا تسرفوا إنه لا يحب المسرفين (.) .

[ای فرزندان آدم در مقام عبادت لباس زینت بپوشید، از نعمتهای خدا بخورید و بیاشامید، و اسراف مکنید که خداوند اسراف کنندگان را دوست نمی‌دارد] .

رسول الله ﷺ به مسلمانان این آداب را آموزش می‌دادند، و به آنان توصیه می‌فرمودند تا به این آداب عمل کنند و در هیئت و مظهر خود زیبا باشند .

و آنحضرت ﷺ می‌فرمایند:

((لا يدخل الجنة من كان في قلبه مثقال ذرة من كبر فقال رجل: يا رسول الله إن الرجل يحب أن يكون ثوبه حسناً ونعله حسناً، قال: إن الله جميل يحب الجمال الكبر بطر الحق و غمط الناس)) ( ) .

کسیکه در قلب او مثقالی از یک اندک از کبر و غرور باشد وارد بهشت نمی‌شود، یکی از یاران سؤال کرد: ای پیامبر فردی دوست دارد لباس او خوب و زیبا باشد، و همچنین کفش و پاپوش او زیبا و قشنگ باشد! آنحضرت فرمودند: خداوند زیبا و قشنگ است، و زیبایی و قشنگی را دوست دارد، کبر و غرور ناخشنودی و عدم رضایت از حق و تحقیر مردم و ناچیز شمردن مردم است .

پس ظرافت و لطافت و زیبایی، و عدم اسراف و تکلف در آن، و حسن منظر، از آداب اسلام می‌باشد .

همچنین از آداب رفتن به نماز است که انسان از تمامی عیبها دور بوده خوش بو و دندانهای خود را مسواک بزند .

از ابی هریره □ روایت است که رسول الله فرمودند:

((لولا أن أشق على أمتي لأمرتهم بالسواك عند كل صلاة)) ( ) .

اگر ترس از این نبود که بر اُمت من مشقت و سختی وارد شود، به آنها امر می‌کردم تا در نزد هر نماز دندانهای خود را مسواک بزنند .

و بر انسان است که از بوهای بد و ناپسند خودداری کرده دوری جوید، زیرا دین مبین اسلام کسانی را که پیاز و سیر و یا کرات و تربچه بودار خورده اند از دخول به مسجد نهی می‌کند تا اینکه فرشتگان و بردران نمازگذار آنها از بوی بد و ناپسند آنان آزار و اذیت نبینند .

از جابر بن عبدالله □ روایت است که رسول الله □ فرمودند:

((من أكل ثوماً أو بصلاً فليعتزلنا وليعتزل مسجدنا وليقعد في بيته)) ( ) .

کسیکه سیر و یا پیاز خورده از ما و از مسجد ما کناره گیری کرده و در خانه اش بنشیند .

و از این بوهای بد و ناپسند کشیدن سیگار، و چپق، و غلیان است که بوی بد آن از دهان و لباس آن اشخاص بر می‌خیزد، پس از این کار حرام و بد و ناپسند دوری جوئید، زیرا فرشتگان و مردم از بوی بد آن اذیت و آزار می‌شوند .

از آداب رفتن به نماز است اینکه اگر اقامه گفته شد باید فرد آرامش خویش را حفظ نماید و در رفتن شتاب نکند .

از ابی هریره □ روایت است که رسول الله □ فرمودند:

((إذا أقيمت الصلاة فلا تأتوها تسعون و أتوها تمشون و عليكم السكينة فما أدرکتهم فصلوا و ما فاتکم فأتوا)) ( ) .

چون نماز اقامه گردید با شتاب به سوی نماز نروید، بلکه با آرامش بروید، پس آنچه از نماز دریافتید بخوانید، و آنچه از شما فوت شد بعد از سلام تکمیل کنید .

همچنین از آداب رفتن به مسجد خواندن اُراد و اذکار وارده در سنت پیامبر □ می‌باشد که می‌توانید به کتاب اذکار و اُراد مراجعه کنید ( ).

و وقتی به مسجد رسیدید پای راست خود را جلو کرده این دعا را بخوانید:

أولاً: صلوات و درود بر محمد □ فرستاده سپس بگوئید: (اللهم اغفر لی وافتح لی أبواب رحمتک) .

بار الهی گناهان مرا ببخش و درهای رحمت خود را بر روی من باز فرما .

و وقتی از مسجد خارج می‌شوید پای چپ خود را جلو کرده و صلوات بر محمد □ فرستاده بگوئید: (اللهم اغفر لی وافتح لی أبواب فضلک) .

بار الهی گناهان مرا ببخش و درهای فضل و فضیلت خود را بر روی من باز فرما .

و وقتی به مسجد داخل شدید با صدای بلند سلام کرده و قبل از نشستن دو رکعت نماز تحیه مسجد بخوانید .

رسول الله □ می‌فرماید: ((إذا دخل أحدكم المسجد فليركع ركعتين قبل أن يجلس)) ( ) .

هنگامی که یکی از شما داخل مسجد شد دو رکعت نماز قبل از اینکه بنشیند بخواند .

و بعد از آن در صف اول و دست راست امام اگر امکان پذیر بود بدون ایجاد مزاحمت برای مردم بنشیند، چنانکه رسول الله □ می‌فرماید:

((إن الله وملائكته يصلون على میامن الصفوف)) ( ) .

خداوند و فرشتگان او برای کسانی که در دست راست امام هستند طلب مغفرت می‌کنند .

سپس به ذکر خدا و تلاوت قرآن مشغول شده تا اینکه وقت ادای نماز برسد .

تعدادی که جماعت با آنها منعقد می‌شود:

قبلاً بایستی ذکر کنیم که نماز جماعت بر چه کسی واجب است:

نماز جماعت بر مردی که آزاد بوده، برده نباشد، و هیچ عذر شرعی در عدم حضور او به جماعت نداشته باشد واجب است .

اما تعدادی که جماعت با آنها منعقد می‌گردد دو نفر می‌باشد، یکی امام، و دیگری مأوموم، و هر چه تعداد اشخاص زیادتر شود آن

نماز نزد خداوند محبوبتر خواهد بود، رسول الله □ می‌فرماید:

((صلاة الرجل مع الرجل أزكى من صلاته وحده، و صلاته مع الرجلین أزكى من صلاته مع الرجل، وما كان أكثر فهو أحب إلى الله)) ( )

نماز یک فرد با دیگر از نماز او به تنهایی بهتر است، و نماز او با دو نفر از نماز او با یک نفر بهتر است، و هر چه تعداد نمازگذاران بیشتر باشد نزد خداوند آن نماز محبوبتر خواهد بود .

و اگر یکی از جماعت‌های دو نفره بچه و یا زن باشد، جماعت نیز بر پا می‌شود، و آنرا جماعت می‌گویند .

عبدالله بن عباس رضی الله عنهما روایت می‌کند:

((بتُّ عند خالتي ميمونة فقام النبي ﷺ يصلي من الليل فقامت أصلي معه فقامت عن يساره فأخذ برأسي فأقامني عن يمينه)) ( ) .

شبی نزد خاله ام میمونه خوابیدم ( ) و رسول الله ﷺ برای خواندن نماز تهجد - یعنی سنت شب بلند شد - من هم بلند شدم تا با او

نماز بخوانم، و در دست چپ او ایستادم، آنحضرت سرم را گرفت و مرا به دست راست خود برد در حالیکه او در نماز بودند .

این حدیث دلالت می‌کند که با دو نفر هم جماعت منعقد می‌شود .

إمام مسلم رحمه الله عليه در حدیث دیگری روایت می‌کند که ابن عباس رضی الله عنهما گفت: ((فأقامني عن يمينه و أقام المرأة

خلفنا)) ( ) .

پس مرا به دست راست خود برد، و زن یعنی ام المؤمنین میمونه را پشت سرمان قرار داد .

از شرحییل روایت است که گفت: شنیدم جابر بن عبدالله می‌گوید: ((كان رسول الله ﷺ يصلي المغرب فجئت فقامت عن يساره

فأقامني عن يمينه)) ( ) .

شنیدم رسول الله ﷺ نماز مغرب را می‌خواندند، من آمدم و دست چپ او ایستادم، پس مرا به دست راست خود برد .

بعضی از آداب نماز جماعت:

اگر فردی داخل مسجد شد و نماز بر پا بود باید بلا فاصله به امام اقتداء کند در هر حالیکه امام بود، حال چه در اول نماز و یا در آخر

آن باشد .

أبوهريرة ﷺ روایت می‌کند که رسول الله ﷺ فرمودند: ((إذا جئتم إلى الصلاة ونحن سجدوا؛ فاسجدوا، ولا تعدوها شيئاً، ومن أدرك

ركعة فقد أدرك الصلاة)) ( ) .

اگر به نماز آمدید و ما را در حال سجود دیدید شما هم به سجده بروید ولی آنرا رکعتی ندانید، و کسیکه به یک رکعت از نماز برسد،

به نماز جماعت رسیده است .

از امام چه در تکبیرة الإحرام و چه در رکوع، و یا رفع از رکوع، و یا سجود، و یا رفع از سجود، و غیره سبقت نگیرید، زیرا این عمل

حرام است و رسول الله ﷺ از آن نهی فرموده اند .

از انس بن مالک □ روایت است که گفت: ((صلی بنا رسول الله □ ذات یوم فلما قضی الصلاة أقبل علينا بوجهه فقال: أيها الناس إنی إمامکم فلا تسبقونی بالركوع، ولا بالسجود، ولا بالقیام، ولا بالانصراف، إنی أراکم أمامی ومن خلفی)) ( ).

روزی رسول الله □ با ما نماز خواند، و وقتی از نماز سلام داد رو به ما کرد و فرمود: ای مردم من إمام شما هستم پس بر من سبقت و پیشی نگیرید، نه در رکوع، و نه در سجود، و نه در بلند شدن از رکوع و سجود، و نه در سلام دادن از نماز، از من سبقت و پیشی نگیرید، من شما را از جلو و پشت سر خود می‌بینم .

از ابی هریره □ روایت است که رسول الله □ فرمودند: ((أما یخشی أحدکم إذا رفع رأسه قبل الإمام أن یجعل الله رأسه رأس حمار أو یجعل صورته صورة حمار)) ( ).

آیا یکی از شما که قبل از إمام سرش را از سجده بلند می‌کند، نمی‌ترسد خداوند سرش را به سر الاغ، و صورت و جسم او را به صورت و جسم الاغ تبدیل کند؟

و از ابی هریره □ روایت است که رسول الله □ فرمودند: ((إنما جعل الإمام لیأتم به فإذا کبر فکبروا، وإذا رکع فاركعوا، وإذا قال سمع الله لمن حمده، فقولوا: ربنا ولك الحمد، وإذا سجد فاسجدوا، وإذا صلی جالساً، فصلوا جلوساً أجمعون)) ( ).

إمام برای این است تا از او پیروی و متابعت شود، پس وقتی تکبیرة الإحرام گفت شما نیز بعد از او تکبیرة الإحرام بگوئید، و اگر به رکوع رفت شما نیز بعد از او به رکوع بروید، و اگر بعد از بلند شدن از رکوع گفت سمع الله لمن حمده شما: ربنا ولك الحمد بگوئید، و اگر به سجده رفت، شما نیز به سجده بروید، و اگر نماز را در حال نشستن خواند شما نیز همگی یتان نماز را در حال نشستن بخوانید .

عذرهایی که می‌شود با آنها نماز جماعت را ترک کرد:

شدت وزش باد، و باریدن باران، و سرمای خیلی سرد، و شدت گرمای ظهر .

مریض بودن، و اینکه اگر به جماعت حاضر شد به او مشقت وارد می‌شود .

ترس از دشمن، مانند ترس از مال و جان و ناموس خود .

فشار آوردن إدرار و مدفوع .

از عائشة رضی الله عنها روایت است که گفت شنیدم رسول الله □ می‌فرمایند: ((لا صلاة بحضرة الطعام ولا هو يدافعه الأخبثان)) ( ).

با حاضر شدن خوراک بر سفره نماز نیست، و همچنین اگر بر فردی إدرار و یا مدفوع فشار آورد نماز جماعت ساقط می‌شود .

خوردن چیز بد بو مانند پیاز و سیر، و دلیل آن قبلاً ذکر کردیم .

جواب بودن، و همچنین لخت و برهنه بودن، و غیر از اینها .

فضیلت نماز جماعت:

نماز جماعت فضیلت‌های بسیار زیادی دارد .

عبدالله بن عمر رضی الله عنهما روایت می‌کند که رسول الله ﷺ فرمودند: ((صلاة الجماعة أفضل من صلاة الفرد بسبع وعشرين درجة)) ( ) .

نماز جماعت بر نماز فرد و تنهایی به بیست و هفت درجه فضیلت و برتری دارد .

پس چه بهتر از اینکه انسان مؤمن همیشه با جماعت، و در مسجد نماز بخواند تا این فضیلت را کسب نماید .

انسان هر گامی که برای رفتن به مسجد بر می‌دارد خداوند برای او اجر و پاداش می‌نویسد .

أبوهریره ﷺ روایت می‌کند که رسول الله ﷺ فرمودند: ((صلاة الرجل في جماعة تضعف على صلاته في بيته وفي سوقه خمسا وعشرين ضعفاً ذلك؛ أنه إذا توضأ فأحسن الوضوء ثم خرج إلى المسجد لا يخرجه إلا الصلاة لم يخط خطوة إلا رفعت له بها درجة وحطت عنه بها خطيئة، فإذا صلى لم تنزل الملائكة تصلي عليه ما دام في مصلاه ما لم يحدث، تقول: اللهم صل عليه، اللهم ارحمه، ولا يزال في صلاة ما انتظر الصلاة)) ( ) .

نماز فرد در جماعت بیست و پنج برابر نماز در خانه و بازار به اجر و پاداش او از اضافه می‌شود، زیرا اگر بطور کامل وضوء گرفت

سپس بسوی مسجد خارج شد، و خروج او فقط برای آدای نماز در مسجد بود، هر گامی که بر می‌دارد به اجر و پاداش و ثواب او یک

درجه اضافه، و از گناه او یک سیئه کاسته می‌شود، و وقتی نماز را خواند همچنان فرشتگان بر او درود می‌فرستند تا وقتی در جای

نمازش می‌باشد، اگر وضوی خود را باطل نکند، و فرشتگان می‌گویند: بار الهی بر او درود بفرست، بار الهی او را رحمت کن، و او در

حالت نماز است تا هنگامی که منتظر نماز بعدی است .

وقتی انسان در جماعت نماز می‌خواند از ریاکاری و نفاق و دو روئی ایمن و پاک خواهد بود .

از عبدالله بن مسعود ﷺ روایت است که می‌گوید: ((من سره أن يلقى الله غداً مسلماً فليحافظ على هؤلاء الصلوات حيث ينادي بهن،

فإن الله شرع لنبیکم ﷺ سنن الهدی، وإنهن من سنن الهدی، ولو أنکم صلیتم فی بیوتکم كما یصلی هذا المتخلف فی بیته، لترکتکم

سنه نبیکم، ولو ترکتم سنه نبیکم لضللتهم، وما من رجل یتطهر فیحسن الطهور ثم یعمد إلى مسجد من هذه المساجد إلا كتب الله له

بكل خطوة يخطوها حسنة، ويرفعه بها درجة، ويحط عنه بها سيئة، ولقد رأيتنا وما يتخلف عنها إلا منافق معلوم النفاق، ولقد كان الرجل يؤتى به يهادى بين الرجلين حتى يقام في الصف)) ( ) .

كسیکه می‌خواهد خداوند را ملاقات کند در حالیکه مسلمان است، پس بر این نمازها که برای آن اذان گفته می‌شود محافظت کند، زیرا خداوند برای پیامبر شما سنتهایی که مردم را به راه مستقیم هدایت کند تشریح و قانون گذاری کرده، و این نمازها جزو این سنتهاست، و اگر نمازها را در خانه هایتان خواندید، همچنانکه این متخلف از نماز در خانه اش می‌خواند، سنت پیامبرتان را ترک کرده اید، و اگر سنت پیامبرتان را ترک کنید گمراه خواهید شد، و مردی که وضوء را بطور کامل گرفته سپس به طرف مسجدی از این مساجد بحرکت آید، خداوند برای هر گامی که بر می‌دارد یک نیکی نوشته، و درجه ای او ثواب و اجر به او اضافه کرده، و گناهی از گناهان او کاسته می‌کند، و در زمان پیامبر □ هیچکس از نماز جماعت تخلف نمی‌کرد مگر منافقی که نفاق او ظاهر و آشکار بود، و در آن زمان دو طرف مرد مریض را می‌گرفتند تا او را در صف نماز قرار دهند و با جماعت نماز بخواند .

از ابی هریره □ روایت است که رسول الله □ فرمودند: ((من غدا إلى المسجد أو راح أعد الله له نزله من الجنة كلما غدا أو راح)) ( ) .

کسیکه صبح و شام برای نماز جماعت به طرف مسجد می‌رود، هر اندازه به مسجد رود خداوند برای او در بهشت مهمانی فراهم می‌کند .

از بریده □ روایت است که رسول الله □ فرمودند: ((بشر المشائين في الظلم إلى المساجد بالنور التام يوم القيامة)) ( ) .
به کسانی که در تاریکی شبها به مساجد می‌روند بشارت بده که در قیامت از نوری کامل برخوردار خواهند شد .

فضیلت نماز صبح و عشاء:

از عثمان بن عفان □ روایت است که گفت شنیدم رسول الله □ می‌فرماید: ((من صَلَّى العشاء في جماعة فكأنما قام نصف الليل، ومن صَلَّى الصبح في جماعة فكأنما صَلَّى الليل كله)) ( ) .

کسیکه نماز عشاء را با جماعت بخواند، مانند اینکه نصفی از شب را در نماز گذرانده، و کسیکه نماز صبح را نیز با جماعت بخواند، مانند اینکه تمامی شب را در نماز گذرانده است .

و ابوهریره □ روایت می‌کند که رسول الله □ فرمودند: ((لو يعلمون ما في العتمة والصبح لأتوهما ولو حبواً)) ( ) .

اگر مردم می‌دانستند چه ثواب و پاداشی در نماز عشاء و نماز صبح است به مسجد می‌آمدند اگر چه بطور خزیدن باشد .

و در حدیث دیگر روایت می‌کند که آنحضرت ﷺ فرمودند: ((لیس صلاة أثقل علی المنافقین من صلاة الفجر والعشاء ولو یعلمون ما فیهما لأتوهما ولو حیوا)) ( ).

هیچ نمازی بر منافقین مانند نماز صبح و عشاء سخت نیست و اگر می‌دانستند چه اجر و ثوابی در آن دو است به نماز حاضر می‌شدند اگر چه بطور خزیدن باشد .

فضیلت نماز صبح و عصر:

أبو موسی الأشعری ﷺ روایت می‌کند که رسول الله ﷺ فرمودند: ((من صلی البردین دخل الجنة)) ( ) کسیکه نماز صبح و نماز عصر را با جماعت بخواند داخل بهشت می‌شود .

إمام الخطابی گوید: (برْدَین) نامیده شده است، زیرا در دو طرف روز - یعنی أول و آخر آن - وقتی هوا خوب می‌شود و گرمی آن از بین می‌رود خوانده می‌شود .

أبو زهیر عمّار بن رؤیبه ﷺ روایت می‌کند که گفت شنیدم رسول الله ﷺ می‌فرمایند:

((لن یلج النار أحد صلی قبل طلوع الشمس وقبل غروبها - یعنی الفجر والعصر -)) ( ).

کسیکه قبل از طلوع آفتاب (نماز صبح) و قبل از غروب آفتاب (یعنی نماز عصر) را بخواند داخل جهنم نمی‌شود .

جندب بن عبدالله بن سفیان ﷺ روایت می‌کند که رسول الله ﷺ می‌فرماید: ((من صلی الصبح فهو فی ذمة الله فلا یطلبنکم الله من ذمته بشيء فیدرکه فیکبه فی نار جهنم)) ( ).

کسیکه نماز صبح را در جماعت بخواند در حفظ و امان خداست، پس ای بنی آدم کاری مکن که خداوند تو را بازخواست کند و در حفظ و امان او نباشی، و به اینخاطر تو را به جهنم داخل کند .

أبوهریره ﷺ روایت می‌کند که رسول الله ﷺ فرمودند: ((یتعاقبون فیکم ملائکة باللیل وملائکة بالنهار ویجتمعون فی صلاة الصبح والعصر ثم یرجع الذین باتوا فیکم فیسألهم ربهم وهو أعلم بهم کیف ترکتم عبادی فیقولون ترکناهم وهم یصلون وأتیناهم وهم یصلون)) ( ).

فرشتگانی پی در پی بر شما وارد می‌شوند، گروهی شب می‌آیند و گروهی روز می‌آیند، و اینها صبح و عصر با هم یک جا جمع می‌شوند، سپس آنانیکه شب را با شما گذرانده اند به طرف آسمان بالا می‌روند، خداوند در حالیکه حال انسانها را از فرشتگان بهتر

می‌داند از آنها سؤال می‌کند: چگونه و در چه حالی بندگانم را ترک کردید؟ آنها می‌گویند: آنها را ترک کردیم در حالیکه نماز

می‌خواندند، و به آنان وارد شدیم در حالی که نماز می‌خواندند .

جریر بن عبدالله البجلی □ روایت می‌کند شب چهاردهمی بود که نزد رسول الله □ نشسته بودیم و آنحضرت به ماه نگاهی کرد و فرمود: ((إنکم سترون ربکم كما ترون هذا القمر لا تضامون فی رؤیتہ فإن استطعتم أن لا تغلبوا علی صلاة قبل طلوع الشمس وقبل غروبها فافعلوا)) ( ) .

همانا همه شما - یعنی مؤمنان - خدا را خواهید دید، همچنانکه همه شما این ماه شب چهاردهم را می‌بینید و در دیدن آن هیچ مزاحمت و مانعی برای شما ایجاد نمی‌شود، پس اگر توانستید که بر شما نمازی قبل از طلوع آفتاب - یعنی نماز صبح - و نمازی قبل از غروب آفتاب - یعنی نماز عصر - غلبه نکند این کار را بکنید ( ) .

از بریده □ روایت است که رسول الله □ فرمودند: ((من ترک صلاة العصر فقد حبط عمله)) ( ) .

کسیکه نماز عصر را عمداً ترک کند تمام اعمال و کردار او باطل می‌شود .

والله ولی التوفیق وآخر دعوانا أن الحمد لله رب العالمین .

وصلی الله وسلم علی نبینا محمد وعلی آله وصحبه أجمعین .